

คำกับความหมาย

คุณุฎิพร ขำนิโรคสานต์ *

บทคัดย่อ

ข้อบกพร่องในการใช้ภาษาอาจเกิดจากการใช้คำผิดความหมาย การใช้คำผิดความหมายอาจเกิดจากการที่คำมีรูปและเสียงหรือความหมายใกล้เคียงกัน หรืออาจเกิดจากการที่ผู้ใช้ภาษาไม่รู้จักความหมายหรือความหมายแฝงของคำ การศึกษาความหมายของคำให้เข้าใจอย่างถ่องแท้จะทำให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและได้ผลตามต้องการ ได้แสดงตัวอย่างการใช้คำผิดความหมายหลายคำ

ในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียนก็ตาม ผู้ส่งสารย่อมต้องการให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายตามที่ตนต้องการ การสื่อสารที่ไม่ได้ผลอาจเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ กัน สาเหตุอย่างหนึ่งก็คือการใช้คำผิดความหมาย

การใช้คำผิดความหมายอาจเกิดจากการที่คำมีรูปและเสียงใกล้เคียงกันหรือมีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น คำว่า ขลิบ กับ ขริบ เดียวกับ เดี่ยว การใช้คำผิดความหมายอาจเกิดจากการที่ผู้ใช้ภาษาไม่รู้จักความหมายที่แท้จริงหรือ

เข้าใจความหมายผิด ๆ คำบางคำแม้จะรู้ความหมายแต่ก็อาจใช้ผิดเพราะไม่รู้จักความหมายแฝงของคำ เช่น คำว่า เปิดโปง มีความหมายแฝงให้รู้ว่าเรื่องที่เปิดโปงนั้นเป็นเรื่องไม่ดี คำว่า ระหง เมื่อขยาย สูง จะมีความหมายแฝงว่า สูงอย่างสวยแต่ถ้าสูง *ชะลูด* หรือสูง *โย่งโก๊ะ* คำขยายทั้ง ๒ คำ มีความหมายแฝงว่าสูงเกินไปจนน่าเกลียด

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างประโยคที่มีการใช้คำผิดความหมาย ตัวอย่างเหล่านี้รวบรวมจาก

* คุณุฎิพร ขำนิโรคสานต์

อ.บ. (เกียรตินิยม), อ.บ. (ภาษาไทย) จุฬาฯ
M.A. Linguistics (Hawaii)
อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือพิมพ์ นิตยสาร งานเขียนของนิสิต ภาพยนตร์ ละคร และรายการทางวิทยุและ โทรทัศน์

หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งลงข่าวว่า “ในการสอบสวนข้อคิดเห็นจากฝ่ายต่าง ๆ ปรากฏว่า...” สอบสวน มีความหมายว่า ‘การไล่เลียงเพื่อเอาความจริง’ ในการถามเพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นจากฝ่ายต่าง ๆ นั้น ไม่ใช่การสอบสวนหรือไล่เลียงเพื่อเอาความจริง แต่เป็นการสอบถาม

คำที่ใช้ผิดความหมายอีกคำหนึ่งเป็นตัวอย่างที่ได้จากข่าวหนังสือพิมพ์ คือ มีผู้อำนวยการสร้างคนหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่าดารานิสังกัดซึ่งตนเองได้ปลุกปล้ำมากับมือจะไปแสดงภาพยนตร์กับบริษัทอื่นก็ได้ไม่ห้ามหวง เมื่ออ่านแล้วรู้สึกแปลกใจที่ผู้อำนวยการสร้างนำเรื่องส่วนตัวอันเป็นเรื่องเสื่อมเสียไม่ควรเปิดเผยมาบอกผู้อ่าน อันที่จริงผู้อำนวยการสร้างต้องการจะบอกว่า ได้พยายามสอนและแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้แก่ดารานิสังกัดอย่างเต็มที่ ไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย จึงควรใช้คำว่า **ปั้น** หรือ **ปลุกปั้น** ซึ่งมีความหมายว่าทำให้เป็นนักแสดงที่มีความสามารถ

หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งลงข่าวว่า “จะมีการประชุมสมาคมจีนแคะทั่วโลก” แคะ มีความหมายว่า ‘เด็กแกร็น เด็กผิดธรรมดา’

สมาคมคนจีนที่ตัวเล็กผิดธรรมดาคงจะไม่มี จะมีก็แต่สมาคม **จีนแคะ**

ข่าววงการบันเทิงในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งมีว่า “ดาราสาวถูกหวัดเล่นงาน **มอมแมม**” **มอมแมม** มีความหมายว่า ‘เบื่อนเปราะ สกปรก’ โรคหวัดไม่ได้ทำให้ผู้เป็นหวัดสกปรกเปราะเบื่อน ประโยคนี้ควรจะใช้คำว่า **งอมแงม** ซึ่งมีความหมายว่า ‘เต็มที เต็มแย้’

ตัวละครในนวนิยายเรื่องหนึ่งต้องเข้าโรงพยาบาล หมอวินิจฉัยว่าเป็น “**โรคเลือดคั่งในสมอง**” **คั่ง** หมายความว่า ‘เพื่อ เสียสติ พันเพื่อน’ **เลือด** ไม่อาจจะมีการเพื่อเสียสติได้แต่เลือดจะคั่งหรืออัดแน่นค้างอยู่ในสมอง ทำให้ผู้เป็นโรคเลือดคั่งในสมองเกิดอาการ **คั่ง** หรือ **คึดคั่ง** ได้

คำที่ใช้ผิดความหมายอีกคำหนึ่งเป็นตัวอย่างจากข่าวในวงการกีฬาที่ว่า “**ระยะเก็บตัวโค้ชต้องอยู่กับนักฟุตบอลตลอดเวลา**” **อยู่กับ** มีความหมายว่า ‘อยู่ด้วยกันฉันสามีภรรยา’ ในที่นี้ผู้เขียนคงต้องการจะบอกว่า **โค้ชต้องอยู่กับนักฟุตบอลตลอดเวลา** คงไม่ได้ต้องการจะสื่อความหมายของคำว่า **อยู่กับ** เป็นแน่

หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง เสนอข่าวว่า “**พณฯ นายกรัฐมนตรีออกเดินทางจากปะรำพิธีไปยังโต๊ะหมู่บูชา**” **โต๊ะหมู่บูชา** อยู่ใกล้ ๆ **ปะรำพิธี** จากปะรำพิธีมายังโต๊ะหมู่บูชาใช้เวลา

เพียง ๑-๒ นาที เท่านั้น ในที่นี้ ผู้รายงานข่าวคงต้องการจะบอกว่า นาย ก ข เดินจากปราสาทไปยังโต๊ะหมู่บูชา มากกว่าจะหมายถึงการเดินทางซึ่งมีระยะทางไกลและต้องใช้เวลา นาน

ในงานเขียนชิ้นหนึ่งของนิสิตมีข้อความว่า “ทำไมเขาถึงจดจ้องฉันด้วยสายตาเช่นนั้น” จดจ้อง หรือ จด ๆ จ้อง ๆ หมายถึง ‘ไม่แน่ใจที่จะทำลงไป’ การใช้คำว่า จดจ้อง ในประโยคนี้จึงไม่ได้ความ ถ้าเปลี่ยนเป็น จ้อง ซึ่งมีความหมายว่า ‘เพ่งดู’ จึงจะได้ความ

โฆษกรายการโทรทัศน์รายการหนึ่งบอกกับผู้ฟังว่า “ผมขอเรียนย้ำซ้ำเติมนะ...” ซ้ำเติม หมายถึง ‘การพูดหรือการกระทำที่ทำให้อีกฝ่ายได้รับความเจ็บซ้ำเพิ่มขึ้น’ เช่น “เขาเจ็บพอแล้ว อย่าไปซ้ำเติมเขาอีกเลย” ในที่นี้โฆษกไม่ได้พูดซ้ำเติมใคร แต่ต้องการจะพูดข้อความเดิมอีกครั้ง จึงควรจะพูดว่า “ผมขอเรียนย้ำว่า...” หรือ “ผมขอเรียนซ้ำว่า...”

อีกตัวอย่างหนึ่งเป็นตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ทางวิทยุ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “เราไม่ควรที่จะเข้าไปยุ่งเหยิงกับกิจการภายในของมหาวิทยาลัย” ยุ่งเหยิง หมายความว่า ‘พัวพันกัน ไม่เป็นระเบียบ’ เช่น “การงานยุ่งเหยิง ผมเผ้ายุ่งเหยิง” ในตัวอย่างนี้ ผู้พูดต้องการจะบอกว่าเราไม่ควรจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการ

ภายในของมหาวิทยาลัย จึงควรใช้คำอื่นแทนคำว่ายุ่งเหยิง เช่น ยุ่ง ยุ่งเกี้ยว เกี้ยวข้อง ถ้าใช้คำว่า เกี้ยวข้อง ก็จะมีความหมายกลาง ๆ ไม่บ่งไปทางดีหรือไม่ดีแต่ถ้าใช้ว่า ยุ่ง หรือ ยุ่งเกี้ยว จะบ่งความหมายไปทางไม่ดี คือ เข้าไปเกี้ยวข้องโดยไม่จำเป็นและผู้รับไม่ชอบใจ

ในละครโทรทัศน์เรื่องหนึ่ง ตัวละครพูดว่า “เขาไปเยี่ยมเยียนพ่อเขาที่อยู่รกร้างตั้ง ๒ อาทิตย์แล้ว บอกว่าจะไปแค่ ๔-๕ วัน” เยี่ยมเยียน มีความหมายว่า ‘ไปมาหาสู่เพื่อถามข่าวคราวความเป็นไป’ ในละครเรื่องนี้ ลูกชายไปอยู่รกร้างเพราะพ่อป่วยจึงควรใช้คำว่า เยี่ยม ซึ่งมีความหมายว่า ‘ไปหาหรือไปตามข่าวเกี่ยวกับการเจ็บไข้ได้ป่วย หรือ ไปดูแลไต่ถามทุกข์สุขของผู้ที่ผูกพันใกล้ชิด’ ถึงแม้ว่าพ่อจะไม่ได้ป่วย ก็ควรใช้ว่าไปเยี่ยมพ่อ (เพื่อไต่ถามทุกข์สุข) มากกว่าที่จะไปเยี่ยมเยียน (เพื่อถามข่าวคราวความเป็นไป)

ตัวอย่างที่ได้กล่าวมานี้เป็นตัวอย่างที่แสดงว่าคำที่มีรูปและเสียงหรือความหมายคล้ายกันอาจจะทำให้ผู้ใช้เกิดความสับสนและใช้คำผิดความหมายได้

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการใช้คำผิดความหมายเพราะผู้ใช้ภาษาไม่รู้จักความหมายที่แท้จริงของคำหรือไม่รู้จักความหมายแฝงของคำ

รายงานข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์ฉบับ
หนึ่งมีข้อความว่า “ทีม... ประเดิม ประตูแรก
ในนาทีที่ ๒๕ และอีก ๕ นาทีต่อมา ก็ได้ ประเดิม
ประตูที่ ๒”

คำว่า ประเดิม ถ้าใช้ในการซื้อขาย
หมายถึงการซื้อเป็นคนแรกของร้านหรือเป็น
คนแรกในแต่ละวัน ในการแข่งฟุตบอลซึ่งมี
การยิงประตูหรือทำประตูนั้น เฉพาะประตูแรก
ที่ทำได้จึงจะใช้คำว่าประเดิม ส่วนการทำประตู
อื่นๆ ต่อจากนั้น ไม่ใช่การประเดิม ฉะนั้น
ที่ใช้ว่า “ประเดิมประตูที่ ๒” จึงไม่ถูกต้อง

หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งพาดหัวข่าวว่า
“ฝังหลวง ร่มต๋อยสองตายายตายคาที่” เมื่ออ่าน
หัวข่าวแล้วก็เข้าใจว่าฝังหลวง ร่มต๋อยสองตายาย
และสองคนถูกฝังต๋อยจนตายคาที่ แต่เมื่อ
ได้อ่านเนื้อข่าวแล้วพบว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นไม่
ได้เป็นดังที่เข้าใจ ข่าวมีอยู่ว่าสองตายายถูกฝัง
ร่มต๋อย ตาวิ่งหนีไปได้ ยายหนีไม่ทันถูกฝังร่ม
ต๋อยนอนหายใจระรวยอยู่ เมื่อตายย้อนกลับมา
จึงได้พยายไปโรงพยาบาล แต่ไม่ทันถึง ก็
ขาดใจตายเสียก่อน เมื่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็น
ดังนี้ ก็ไม่ควรจะใช้ ตายคาที่ ถ้าใช้ว่าสองตา
ยายตายคาที่ หมายความว่า ทั้งสองคนตายอยู่
ตรงที่เกิดเหตุตนเอง ซึ่งผิดความจริงเพราะ
ผู้ตายมีคนเดียวคือยาย และไม่ได้ตายตรงที่
เกิดเหตุ

ยังมีคำที่ใช้ผิดอีกคำหนึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้อง
กับความตายเช่นกัน คือคำว่า ตายทิ้งกลม
ตัวอย่างนี้ได้จากภาพยนตร์ทางโทรทัศน์เรื่อง
หนึ่งซึ่งกล่าวว่า มีผู้หญิงคนหนึ่งตายทิ้งกลม
แล้วกลายเป็นผีคู่เที่ยวหลอกหลอนชาวบ้าน
เมื่อได้ฟังอย่างนั้นก็เข้าใจว่าผู้หญิงคนนั้นตาย
พร้อมกับลูกในท้อง แต่เมื่อดูภาพยนตร์นั้นโดย
ตลอด ก็ทราบว่ามีผู้หญิงนั้นคลอดลูกแล้วลูกตาย
ผู้หญิงคนนั้นเสียใจมาก อยู่ได้อีกไม่นาน ก็
ตายไป เมื่อเป็นเช่นนี้ไม่ควรใช้คำว่า ตายทิ้ง
กลม เพราะได้คลอดลูกแล้วจึงตาย ถ้าหญิงนั้น
มีท้อง แล้วถูกฆ่าตาย หรือถูกรถชนตายไป
พร้อมกับลูกที่ยังอยู่ในท้อง จึงจะเรียกว่าตาย
ทิ้งกลม

ในสมัยที่กิจการรถประจำทางยังเป็นของ
เอกชนนั้น มีข่าวเกี่ยวกับการขึ้นค่าโดยสารของ
บริษัทเดินรถแห่งหนึ่งว่า “จะขึ้นค่าโดยสาร
เท่าตัว คือ จาก ๕๐ สตางค์ เป็น ๑ บาท จาก
๑ บาท เป็น ๑.๕๐ บาท และจาก ๒ บาท เป็น
๒.๕๐ บาท”

คำว่า เท่าตัว หมายความว่า มีขนาด
เสมอตัว การขึ้นราคาเท่าตัวก็คือการเพิ่มราคา
ให้มากกว่า ๑ เท่า การขึ้นราคาจาก ๕๐ สตางค์
เป็น ๑ บาทนั้น เป็นการขึ้นเท่าตัว แต่การ
ขึ้นราคาจาก ๑ บาท เป็น ๑.๕๐ บาท และ
จาก ๒ บาทเป็น ๒.๕๐ บาทนั้น ไม่ใช่การ
ขึ้นเท่าตัว ถ้าขึ้นเท่าตัวจะต้องขึ้น จาก ๑ บาท

เป็น ๒ บาท จาก ๒ บาทเป็น ๔ บาท การ
ขึ้นค่าโดยสารตามข่าวเป็นการขึ้นอีกระยะละ
๕๐ สตางค์ ถ้าต้องการจะใช้คำว่าเท่าตัว ก็ต้อง
เปลี่ยนข้อความเสียใหม่ว่า “บริษัทเดินรถขึ้น
ราคาค่าโดยสาร ระยะที่หนึ่งขึ้นเท่าตัว คือจาก
๕๐ สตางค์เป็น ๑ บาท ระยะอื่นๆ ขึ้นอีกระยะ
ละ ๕๐ สตางค์ คือ จาก ๑ บาท เป็น ๑.๕๐ บาท
และจาก ๒ บาท เป็น ๒.๕๐ บาท”

อีกคำหนึ่งที่ใช้ผิดๆ อยู่เสมอ คือ จูติ
ข่าวมีอยู่ว่า “นักกีฬาคนหนึ่งได้ จูติ เมื่อวันที่ ๙
สิงหาคม ๒๔๙๕ และ ได้เป็นนักกีฬาทีมชาติ
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ...” จูติ เป็นคำบาลี แปลว่า
‘เคลื่อน ตาย’ โดยมากใช้กับเทวดา เรามักจะ
ได้ยินถ้อยคำเปรียบเทียบกับว่า “ราวกับเทวดามา
จูติ” และเข้าใจกันไปว่า ราวกับเทวดามาเกิด
คือเข้าใจผิดคิดว่า จูติ แปลว่า เกิด ที่ถูกแล้ว
ควรจะพูดว่า “ราวกับเทวดาจูติมาเกิด” นั่นคือ
เทวดาดับหรือตายจากสวรรค์ลงมาเกิดในโลก
มนุษย์

ในภาพยนตร์โทรทัศน์เรื่องหนึ่ง ตัว
ละครพูดว่า “ฉันไม่ ละลาบละล้วง เรียกท่าน
ว่าพี่หรือก” ละลาบละล้วง พจนานุกรมให้
คำจำกัดความว่า ‘ล่องเกิน อาจเอื่อม’ ถ้าดู
จากความหมายนี้ ข้อความข้างต้นก็น่าจะใช้ได้
แต่ความหมายที่เราใช้กันอยู่โดยทั่วไปนั้น
ละลาบละล้วง หมายถึงการสอดแทรกเข้าไปยุ่ง

เกี่ยวค้ำย อยากรู้อะไรของผู้อื่น หรือ
การทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ
เพราะเข้าไปยุ่งจนรู้เรื่องที่เขาปิดไม่อยากให้รู้
เช่น การกันตู้เสื้อผ้าของเพื่อนโดยที่เพื่อนไม่รู้
การหยิบจดหมายของคนอื่นมาอ่านโดยที่เขาไม่
อนุญาต การถามเรื่องส่วนตัวที่เขาไม่ต้องการ
บอก เช่นนี้เรียกว่า ละลาบละล้วง

การที่จะเรียกใครว่าพื่อนั้น ไม่ใช่เรื่อง
ส่วนตัวที่เขาไม่อยากให้รู้ เขาอาจไม่พอใจ
เพราะถือเป็นการตีเสมอ ไม่รู้จักก็รู้จักผู้ใหญ่
แต่ไม่ใช่เพราะเราไปยุ่งเกี่ยวในเรื่องส่วนตัวที่
เขาไม่อยากให้รู้ คำว่าละลาบละล้วงในตัวอย่าง
จึงควรเปลี่ยนเป็นคำอื่น เช่น ไม่บังอาจ ไม่
อาจเอื่อม ไม่กล้าตีเสมอ

ตัวละครในภาพยนตร์โทรทัศน์อีกเรื่อง
หนึ่งพูดว่า “นายจะอยู่เป็น โสดพ้อม่ายลูกติด
ไปจนตายรีไร” คำว่า โสด หมายถึง ‘ยังไม่ได้
แต่งงาน’ แต่พ้อม่าย หมายถึง ‘ชายที่แต่งงาน
แล้วและภรรยาอาจเสียชีวิตไปแล้วหรืออาจจะ
หย่าร้างกัน’ คำว่า โสด และ พ้อม่าย จึงไป
ตัวกันไม่ได้ ถ้าเป็นโสดก็ต้องไม่ใช่พ้อม่าย
ถ้าเป็นพ้อม่ายก็ต้องไม่ใช่โสด ตัวละครในเรื่อง
เล็กกับภรรยาและมีลูกติดมาด้วย ฉะนั้น ก็ต้อง
เป็น พ้อม่ายลูกติด

อีกตัวอย่างหนึ่งเป็นตัวอย่างจากภาพ-
ยนตร์โทรทัศน์เช่นกัน ตัวละครพูดว่า “เรา

ท้องทณเรียกคนที่ไม่ใช่ เลือดเนื้อเชื้อไข ของเรา ว่าพ่อ” เลือดเนื้อเชื้อไข มีความหมายว่า ‘เป็น ลูกหรือสืบสายโลหิต’ เช่น “เอาเด็กที่ไม่ใช่ เลือดเนื้อเชื้อไขมาเลี้ยงก็ต้องระวังให้ดี” หรือ “เด็กคนนั้นเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของเขาแท้ ๆ แต่ เขาไม่รักเลย” เราจะพูดว่าพ่อแม่เป็นเลือดเนื้อ เชื้อไขของลูกไม่ได้ แต่ลูกเป็นเลือดเนื้อเชื้อ ไขของพ่อแม่ ฉะนั้นจึงควรเปลี่ยนคำพูดเป็น “เราไม่ใช่ เลือดเนื้อเชื้อไข ของเขาแต่เราก็ต้อง ทนเรียกเขาว่าพ่อ”

มีคำที่ใช้ผิดอีกคำหนึ่ง เป็นคำที่เกี่ยวข้อง กับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกเช่นกัน คือ คำ ว่า สายเลือด ตัวอย่างนี้ได้จากภาพยนตร์ โทรทัศน์ หญิงคนหนึ่งในเรื่องพูดว่า “พวก เด็ก ๆ เกิดคิดว่าฉันเป็น สายเลือด ของแก” สายเลือด หรือ สายโลหิต พจนานุกรมให้ ความหมายว่า ‘สายเลือดแห่งผู้ต้นวงศ์ซึ่งสืบ เนื่องกันมา ลูกนั้นสืบสายเลือดจากพ่อแม่หรือ เป็นสายเลือดของพ่อแม่ แต่จะไม่ใช่ว่าพ่อแม่ เป็นสายเลือดของลูก

หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งลงข่าวว่า “เด็ก ๆ เตรียมต่อต้านไม่ให้ พราก ครอบครัไปจากอก” พรากไปจากอก ใช้เมื่อแยกลูกไปจากพ่อแม่ แต่ถ้าแยกเอาตัวครูไปจาก ลูกศิษย์ หรือแยกพ่อ แม่ไปจากลูก จะไม่ใช่ว่า “พราก (ครู) ไป จากอก (ลูกศิษย์)” หรือ “พราก (พ่อแม่) ไป จากอก (ลูก)”

หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งพาดหัวข่าวว่า “ระเบิดกลาโหม ต่างประเทศโดนมากกว่า” และในข่าวเดียวกันนี้ก็มีข้อความตอนหนึ่งว่า “กระทรวงกลาโหมได้รับความเสียหายจากแรง ระเบิด ไม่น้อยกว่ากระทรวงต่างประเทศ” มากกว่า หรือ น้อยกว่า มีความหมายตรงตาม คำ จากพาดหัวข่าว ผู้อ่านเข้าใจว่ากระทรวง ต่างประเทศได้รับความเสียหายจากแรงระเบิด มากกว่ากระทรวงกลาโหม แต่จากเนื้อข่าวใช้ ว่า ไม่น้อยกว่า ซึ่งตีความได้ว่า ‘พอ ๆ กัน เท่า ๆ กัน’ หรืออาจจะตีความว่า ‘ไม่-น้อยกว่า คือ มากกว่า’ การใช้คำที่มีความหมายต่างกัน เช่นนี้ ทำให้ผู้อ่านไม่ทราบแน่ชัดว่ากระทรวงต่าง ประเทศได้รับความเสียหายมากกว่า เท่ากัน หรือน้อยกว่ากระทรวงกลาโหม

นิติตันปีที่ 1 เขียนบรรยายเกี่ยวกับ อุบัติเหตุที่ได้พบว่า “ใบหน้าของเขา เกรอะกรัง ไปด้วยเลือด” เกรอะกรัง หมายถึง ‘หมักหมม ติดอยู่’ เมื่ออ่านประโยคนั้นแล้วก็เข้าใจว่าอุบัติเหตุเกิดขึ้นนานแล้ว เลือดจึงแห้งกรังติดอยู่ แต่จากข้อความอื่นๆ บ่งให้รู้ว่าเหตุการณ์นั้น เกิดขึ้นต่อหน้าต่อตา เลือดที่เห็นจึงต้องเป็น เลือดสด ๆ ฉะนั้น การใช้คำว่าเกรอะกรังใน ตัวอย่างนี้จึงไม่ถูกต้อง

ข่าวสังคมในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งมีว่า “นายกคนดังของวงการก็ เดินต้อย ๆ มาในงาน” การใช้คำว่า เดินต้อย ๆ บอกให้ทราบว่าเป็น

ตามคนอื่น ไม่ว่าจะคนนั้นจะเดินไปทางไหน นายกสสมาคมผู้หนึ่งก็จะเดินตาม ไปด้วยท่าทางไม่ส่งท่าแผย ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ตามข่าวนายกสสมาคมเป็นคนดังของวงการและเป็นประธานของงาน ฉะนั้นคงจะไม่เดินตามใครด้วย ๆ เป็นแน่

เมื่อไม่นานมานี้ หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง พาดหัวข่าวว่า “แฉประวัติคนไทยตัวอย่าง” คำว่า แฉ พจนานุกรมให้ความหมายว่า ‘แผ่แบ กระจายออกไป ตรวจสอบ’ แฉโพย มีความหมายว่า ‘เปิดเผยข้อที่ปกปิดบังออก’ โดยทั่วไปเราจะใช้ แฉ เมื่อต้องการจะเปิดเผยเรื่องเลวร้ายต่าง ๆ แต่ประวัติคนไทยตัวอย่างไม่ใช่เรื่องเลวร้ายและไม่ใช่ว่าเรื่องที่ควรปกปิดบังซ่อนเร้น ฉะนั้น การใช้คำว่า แฉ ในประโยคดังกล่าวจึงไม่ถูกต้อง

หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งลงข่าวว่า “...มีแต่เสียงร้อง กระจงอแง ของ ด.ญ. นิโคล” กระจงอแง หมายถึง ‘เสียงเด็กที่ร้องไห้ก่อให้เกิดความรำคาญ’ และมีความหมายแฝงให้รู้ว่า เด็กเล็ก ๆ หลายคนกำลังร้อง เด็กหญิงในข่าวนี้มีเพียงคนเดียว จึงไม่ควรใช้ว่าร้อง กระจงอแง

ข่าววงการกีฬาในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งลงว่า “นักบ๊องสาวทีมสโมสรไทย กราวรุตทั้ง 4 ทีม” กราวรุต เป็นคำขยาย มีความ

หมายว่ามาก แต่มีความหมายแฝงว่ามากในทางไม่น่าชื่นชม ฉะนั้น จึงควรใช้ขยายคำว่า แพ้ เป็น แพ้กราวรุต ถ้าชนะการแข่งขันก็ควรใช้คำขยายคำอื่น เช่น “ชนะท่วมท้น”

ในรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง ผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่า “งานนี้ นากลัวว่าจะสำเร็จด้วยดี” นากลัว เป็นคำที่ใช้เพื่อแสดงการคาดคะเนไปในทางร้าย เช่น “นากลัวจะไปไม่รอด” “นากลัวจะโดนทำโทษ” แต่ถ้าเป็นการคาดคะเนในทางดีก็ไม่ควรใช้คำว่า นากลัว

ในนิตยสารฉบับหนึ่งมีข้อความว่า “เจ้าบ่าวขอให้พี่สาวพี่เขยเป็น เจ้ากเจ้าการ จัดงานทุกอย่าง” เจ้ากเจ้าการ หมายความว่า ‘ทำธุระให้คนอื่นโดยที่เขาไม่ได้ขอร้องและผู้รับก็รู้สึกไม่ชอบใจ’ ในตัวอย่างนี้ เจ้าบ่าวเป็นคนขอร้องให้พี่สาวและพี่เขยช่วยจัดงานให้ เจ้าบ่าวควรจะพอใจ ฉะนั้น ก็ไม่ควรใช้คำว่า เจ้ากเจ้าการ ซึ่งให้ความรู้สึกในทางลบ

อีกตัวอย่างหนึ่งซึ่งมีการใช้คำผิดเพราะไม่เข้าใจความหมายแฝงของคำ ได้แก่ รวมหัว เช่น “นิสิตนักศึกษาและนักเรียน รวมหัว กันชักชวนให้ประชาชนคนไทยประหยัด” รวมหัวชวนให้ผู้ฟังรู้สึกว่ นิสิตนักศึกษาและนักเรียนกำลังทำสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม แต่การชักชวนให้ประหยัดนั้นเป็นการกระทำที่ดี น่าจะใช้ว่าร่วมมือกัน หรือ ร่วมแรงร่วมใจกัน มากกว่าการรวมหัวกันหรือการร่วมมือกัน มีความหมาย

กลาง ๆ เหมือนกัน แต่ความหมายแฝงต่างกัน
ถ้าร่วมกันทำสิ่งที่ไม่ดี ก็ใช้คำว่า รวมหัว เช่น
“รวมหัวกันหลอกพ่อแม่” การกระทำบางอย่าง
อาจดีในสายตาของผู้พูด ผู้พูดก็จะใช้คำว่า
ร่วมมือ แต่การกระทำอย่างเดียวกันนั้นอาจไม่
ดีในสายตาของผู้พูด ผู้พูดก็จะเลือกใช้คำว่า
รวมหัว

สมรู้ร่วมคิด มีความหมายว่า ‘ร่วมคิด
ช่วยกันคิด หรือเป็นใจกัน’ มักใช้ในทางที่
ไม่ดีเช่นเกี่ยวกับรวมหัว เช่น “เขาถูกจับฐาน
สมรู้ร่วมคิด กับพวกปล้น” ถ้าเป็นการร่วมกัน
คิดเกี่ยวกับเรื่องที่ดีมีประโยชน์ ก็จะไม่ใช้คำว่า
สมรู้ร่วมคิด

รู้เห็นเป็นใจ หรือ เป็นใจ ก็มักใช้ใน
ทางที่ไม่ดีเช่นกัน แสดงว่าผู้พูดไม่พอใจ ไม่
ชอบใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น “เขา รู้เห็น
เป็นใจ กับนักเรียนที่หนีโรงเรียน” หมายความว่า
เขารู้ว่าเด็กหนีโรงเรียน แต่ไม่ยับยั้ง กลับ
ยอมหรือช่วยให้เด็กหนีโรงเรียนไปได้

มิหนำซ้ำ ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่มีผู้ใช้
ผิดเพราะไม่เข้าใจความหมายแฝงของคำ ใน
นิตยสารฉบับหนึ่งมีข้อความว่า “เขาช่วยเปลี่ยน
ยางรถให้แล้ว มิหนำซ้ำ ยังช่วยเข็นให้ด้วย” เมื่อ
อ่านเผิน ๆ ก็รู้สึกว่าผู้พูดไม่พอใจที่มีผู้มาช่วย-
เหลือเปลี่ยนยางรถและช่วยเข็นให้ด้วย ทั้งนี้
เพราะคำว่า มิหนำซ้ำ ให้ความรู้สึกดังกล่าวกว่า ถ้า

ผู้พูดไม่ได้รับรู้สึกเช่นนั้น ก็ไม่ควรใช้คำว่า มิหนำ
ซ้ำ ซึ่งเป็นคำเชื่อมประโยคเพื่อบอกให้ทราบ
ว่ามีเหตุการณ์หรือการกระทำมากกว่า 1 อย่าง
แต่เป็นเหตุการณ์หรือการกระทำที่ไม่ดี ทำให้
ผู้พูดไม่พอใจ เช่น “ผู้ร้ายเอาทรัพย์ไปแล้ว
มิหนำซ้ำ ยังทำร้ายเจ้าทรัพย์ด้วย”

คำว่า หัวใจ มีความหมายกลาง ๆ เช่น
เดียวกับหัวหน้า แต่เป็นคำที่บอกให้รู้ว่าเป็น
หัวหน้าหรือผู้นำในทางไม่ดี ให้ความรู้สึกแก่
ผู้ฟังว่าเป็นการตำหนิ

อีกคำหนึ่ง คือ คำว่า สาสสม มีความ
หมายว่า ‘เหมาะแก่ใจ สมแก่ใจ’ ถ้าท่านได้
ฟังข้อความว่า “เขาได้ช่วยชีวิตฉันไว้ ฉันจะไม่
ลืมบุญคุณเลย จะตอบแทนให้ สาสสม กับความ
ดีของเขา” ท่านก็คงจะรู้สึกสะอึกสะอื้น เพราะ
คำว่า สาสสม นั้นใช้เพื่อประชด หรือบอกให้รู้ว่า
ผู้พูดรู้สึกไม่พอใจ เช่น “จะลงโทษให้ สาสสม กับ
ความผิดของเขา” ถ้าจะใช้เพื่อแสดงความรู้สึก
ชอบใจ พอใจ ก็ควรใช้ว่า “ฉันจะตอบแทนให้
สม กับความดีของเขา” หรือ “ฉันจะตอบแทน
ให้ สม กับที่เขาดีต่อฉัน”

ในคอลัมน์วิจารณ์หนังสือ มีข้อความว่า
“สุวรรณดี สุคนธา เขียนเรื่องไหนก็ดัง แม่กระทิง
เขาชื่อกานต์” แม่กระทิง เป็นคำเชื่อมบ่งความ
หมายว่าไม่น่าจะเป็นอย่างนั้น การใช้แม่
กระทิงในบทวิจารณ์ดังกล่าวทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่

เขาช็อกานต์ เป็นหนังสือที่ไม่ดีและไม่น่าจะ
ดั่ง แต่ก็อู่อุตสาหัสดังเพราะสุวรรณดีเป็นคนเขียน
ผู้ที่เป็นนักอ่านคงจะทราบดีว่า เขาช็อกานต์
เป็นนวนิยายที่ดีถึงขนาดได้รับรางวัล ฉะนั้น
การใช้คำว่า แม้กระทั่งจึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิด
ไปได้ ที่ถูกควรใช้คำว่า “สุวรรณดี สุคนธา
เขียนเรื่องไหนก็ดั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่อง
เขาช็อกานต์”

รายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง พิธีกร
พูดว่า “ผมใคร่ขอให้อาจารย์ได้โปรดช่วยกรุณา
สาธยาย ให้ท่านผู้ฟังและท่านผู้ชมได้ทราบด้วย
ครับ”

โฆษกผู้พยายามพูดอย่างสุภาพ จึงใช้
คำสุภาพมากมายหลายคำ แต่คำที่สื่อความหมาย
ไปในทางที่ไม่ดี คือ สาธยาย การ สาธยาย
นั้นมีความหมายว่า ‘การท่อง การสวด’ คำนี้
จะใช้เมื่อต้องการจะแสดงความไม่พอใจที่ผู้พูด
พูดมากเกินไป เช่น “มัวแต่สาธยายเป็น
ชั่วโมง ๆ น่ารำคาญจะตาย” ในตัวอย่างข้างต้น
พิธีกรต้องการจะให้วิทยากร อธิบาย ให้ชัดเจน
แจ่มแจ้งมากกว่าจะสาธยายให้ผู้ฟังรำคาญ

ในละครโทรทัศน์เรื่องหนึ่ง ตัวละคร
พูดว่า “เธอต้องรู้จัก แบ่งเบา ความสุขให้กับ
พี่น้อง” แบ่งเบา มีความหมายว่า ‘แบ่งภาระ
หนักให้เบาลง’ ความสุขเป็นสิ่งอันพึงปรารถนา
ไม่ใช่ภาระ ถ้าเป็นความทุกข์จึงจะใช้ว่า แบ่ง

เบาความทุกข์ ในตัวอย่างนี้ควรใช้ว่า “แบ่ง
ความสุข” ไม่ใช่แบ่งเบาความสุข

ในเรื่องความเรียง “ชีวิตในมหาวิทยาลัย”
นิสิตชั้นปีที่ 1 ได้เขียนข้อความว่า “เมื่อเข้า
มหาวิทยาลัยแล้วเราควรจะทำ กอบโกย ประโยชน์
ให้มากที่สุด” คำว่า กอบโกย พจนานุกรมให้
ความหมายว่า ‘ขนเอา รวมเอา’ ไม่ได้บ่งว่า
มีความหมายไปในทางดีหรือไม่ดี แต่ความ
หมายที่เราใช้กันอยู่โดยทั่วไปนั้น กอบโกย จะ
ให้ความรู้สึกในทางลบ เป็นการรวบรวมเอาไว้เป็น
ของตนให้มากที่สุดโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง
ในตัวอย่างนี้ นิสิตคงไม่ต้องการจะ กอบโกย
แต่คงต้องการ แสวงหา ความรู้

การตอบปัญหาชีวิตในหนังสือพิมพ์ฉบับ
หนึ่ง ผู้ตอบปัญหาเขียนไว้ว่า “ความรักที่เกิด
จากคุณงามความดีย่อมยั่งยืนกว่าความรักที่เกิดจาก
สารรูป หรือรูปโฉมโนมพรรณ”

รูปโฉมโนมพรรณ ให้ความรู้สึกในทาง
ดี คือ รูปงาม ส่วน สารรูป ให้ความรู้สึกใน
ทางลบ คือ รูปชั่ว ในตัวอย่างนี้ผู้เขียนคงต้อง
การจะเปรียบเทียบว่า ความรักที่เกิดจากคุณ
ความดีย่อมยั่งยืนกว่าความรักที่เกิดจากรูปโฉม
หรือรูปร่างหน้าตาที่งดงาม คงไม่ต้องการจะ
เปรียบเทียบ ความรักที่เกิดจากคุณความดีกับ
ความรักที่เกิดจากรูปที่ดูไม่ได้

ตัวอย่างที่เสนอมาทิ้งหมคนั้น ล้วนแสดงให้เห็นว่าคำที่มีรูปและเสียงคล้ายกัน หรือมีความหมายใกล้เคียงกัน อาจจะทำให้ผู้ใช้เกิดความสับสนและใช้คำผิดความหมายได้ เราจึงควรที่จะศึกษาความหมายของคำให้เข้าใจถ่องแท้ และพิจารณาให้รอบคอบว่า เมื่อใด

ควรจะใช้คำใด คำนั้นๆ ให้ความหมายอย่างไร เมื่อใดไม่ควรใช้ ถ้าใช้จะมีความหมายผิดเพี้ยนไปอย่างไร เมื่อเข้าใจความหมายของคำและมีความระมัดระวังในการเลือกใช้คำ ก็จะทำให้การสื่อสารได้ผลตามต้องการ

Word and Meaning

by Dusdeporn Chumnirokasant

Abstract :

Errors in writing may come from the use of wrong words. This use of wrong words may occur because the words involved are similar in form, in pronunciation or in meaning. It may also occur because the writer does not really understand the true meaning of the word or its connotative meaning. A study of word meaning for a full understanding can lead to the precise and correct. Errors caused by the misunderstanding of word meaning are exemplified.